

gende Lovforslag gaar ud paa at knytte stærke Baaud, saa at Kræfterne ikke mere skulle have Lov til at røre sig saa frit som hidtil. Jeg kan forstaa, at handlende og Saandværkere kunne se med noget Mishag paa al den Frihed, man har haft i den sidste Tid; jeg kan forstaa, at de i egen Interesse kunne se saaledes paa det, at de kræve Friheden noget indskrænket; men at det skulde være det overvejende Flertal af det danske Folk, der skulde se saaledes paa det, det kan jeg dog ikke tænke mig. Jeg vil derfor ligesom ærede foregaaende Talere udtale det Haab, at dette Lovforslag ikke skal blive til Lov i den foreliggende Form eller i en Form, som kommer til at ligne den i nogen nær Grad.

Naar jeg ellers skulde omtale enkelte af Lovforslagets Paragraffer, vilde jeg navnlig omtale § 8, hvor der tales om Forbrugsforeninger, Andelsforeninger og lignende Foreninger. Det forekommer ogsaa mig, ligesom man nu hørte udtalt af det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Vauridsen), at man har særlig haft den Slags Foreninger i Sigte under Udarbejdelsen af Lovforslaget. Forbrugsforeninger, Andelsforeninger og lignende Foreninger skulle efter Lovforslagets § 8 tage Næringsadkomst, og ikke blot saaledes, at Næringsadkomsten betales med enkelt Beløb, men betales, som om hvert Medlem af Bestyrelsen tog Næringsadkomst. Det kan nu ikke blive en saa ganske lille Udgift for en saadan Forening. Hvor stor den vil blive, er ikke saa let at afgøre, da der er forskellige Klasser 15, 30, 60, 120 Kr., men værre bliver det, efter min Mening, meget, meget værre, naar man samtidig tænker paa, hvad der indeholdes i § 21, hvor der er foreslaet, at der aarligt som Afgift til Kommunkassen skal af saadanne Foreninger være mindst 20 Kr. Der er nu ogsaa forskellige Satser, fra 20—600 Kr.; men denne Afgift kan — altsaa ikke skal efter Lovforslaget — ansættes for Aktieselskaber og de i § 8 omhandlede Foreninger til mindst 800 Kr. Man vil altsaa se, at man har bestræbt sig for at komme til at ramme disse Foreninger ganske artigt. — Nu kan jeg jo godt forstaa, at de handlende slet ikke se med velvillige Øine paa Forbrugsforeningerne; men naar man vil stille Forbrugsforeningerne i Klasse med almindelige handlende, saa mener jeg, det er et Fejlshyn. Naar en Forbrugsforening indkøber Varer, saa er det ikke for at have disse Varer, at handle med og tjene Penge paa, men det, som Forbrugsforeningerne gøre, er ikke andet, end at Medlemmerne i Fællesskab indkøbe Varer og fordele dem imellem

sig. Det er altsaa ikke at drive Handel, og derfor finder jeg det i høj Grad utilstødeligt at sætte Forbrugsforeninger i Klasse med Købmandshandel eller anden Handel. Jeg er nu ikke ganske klar over, om Andelsmejerierne ogsaa kunne komme ind under disse Bestemmelser, men jeg antager det vel ikke saadan ligefrem, naar de holde sig til Mejeridrift i al Almindelighed. Det er jo vist bekendt for de fleste, at Andelsmejerierne ogsaa have en Virksomhed ved Siden af, nemlig den at indkøbe Foderstoffer i Forening og uddele dem til Medlemmerne, noget lignende altsaa, som Forbrugsforeningerne befatte sig med med Hensyn til andre Varer. Det mener jeg da er egentlig ikke at drive Handel. Man har fundet det formaalstjenligt af flere Grunde, man kunde jo nævne den Grund, at Foreningerne saa billigere Varer, og den Grund er heller ikke saadan at kaste til Side, men jeg mener, at en Hovedgrund til, at Andelsmejerier indkøbe Foderstoffer i Forening, er for at kunne sikre sig, at man saar sunde og usforfæstede Varer, og det er jo bekendt nok, at der nu om Stunder klages meget over, at Varerne ere forfæstede. Mange Handelsvarer fremkomme i en forfæstet Tilstand, ikke mindst Foderstoffer, og hvilke Kapitaler der kunne tabes derved for Landbruget, kan man vel ikke angive i Tal; men enhver, som har tænkt lidt over disse Forhold, vil kunne indse, at det bliver til svimlende store Kapitaler. Det er, mener jeg, en af Hovedgrundene — jeg kunde gerne sige Hovedgrunden — til, at Andelsmejerierne i Forening indkøbe Foderstoffer; de ville sikre sig gode, sunde usforfæstede Varer og kunne altid løbe i saa store Partier, at de kunne sikre sig, at Varerne svare til den Godhed, som Købmanden har opgivet. Man har jo altid Ret til at lade Varerne undersøge. Jeg mener altsaa, at, naar man synes at have under Lovforslagets Udarbejdelse bestræbt sig for at komme til at ramme Forbrugsforeninger og lign. Foreninger, som uddele Varer til sine Medlemmer, gør man dem ikke saa lidt Uret. Ogsaa jeg finder, at under de nærværende Tidsforhold, hvor man klager saa meget over de trykkende Tilstande for Landbruget og taler endogsaa med en saadan Kærlighed, kunde man næsten sige, om Landboerne og Landbruget, at man kunde fristes til at sige, at man er nærved at kvæles i al den Kærlighed, ser det underligt ud, at man vil paalægge saadanne ny Baaud og Tynge, som dog i Virkeligheden enten direkte eller indirekte komme til at ramme Landbrugerne.

§ Almindelighed kan man vel sige om